

Hembygdsbladet

Medlemstidning för Vikingstad Hembygdsförening Nr 2 1999

Ordföranden har ordet:

Årets andra nummer av vårt Hembygds-blad kommer till Er i en tid när det är dags att planera för vårens och sommarens aktiviteter. Jag vill gärna slå ett slag för våra aktiviteter och börjar då med att meddela en ändring för datumet för vår utflykt den 9 maj. Vi hade då planerat att titta lite på fornlämningar i vår hembygd under ledning av arkeolog Jan Eriksson. Utflykten kommer fortfarande att bli av men kommer att flyttas till onsdagen den 5 maj kl 18.00. Då hoppas jag att vi får se många av Er vid hembygdsgården där vi samlas. Vi samåker så långt det är möjligt. Beroende på väder och intresse tror vi att vi är tillbaka efter ca 3 timmar.

Lördagen den 8 maj har Östergötlands Hembygdsförbund årsmöte i Hällestad. Dessa årsmöten hos olika föreningar brukar vara utmärkta tillfällen att få se olika hembygdsgårdar och annat som kan vara av intresse för oss historiskt intresserade. Anmälan är obligatorisk då värdföreningen behöver veta hur många som kommer då det serveras mat och kaffe. Ring mig och anmäl dig om Du är intresserad.

Du firar väl vår nationaldag i Hembygdsgården med oss? Gör en anteckning i din almanacka att firandet börjar kl 15.00. Hjärtligt välkomna!

Lördagen därpå den 12 Juni gör vi ett försök att höra göken på Rakereds ödekyrkogård. Vi möts kl 08.00 med kaffekorgen i beredskap ifall vi inte hör någon gök.

Väl mött till en intressant vår och sommar med hembygdsföreningen.

Kent Sigedal

**Styrelsen för Vikingstad
Hembygdsförening önskar
en skön sommar**

Myntfyndet vid Gunnorps Västergård den 8 november 1899

Lantbrukaren Oskar Johansson född och uppväxt på gården har själv berättat om händelsen på sitt eget sätt.

- Vi nyodlade i hagen nedanför pumpstugan som var en låg mark med seg gräsvåle. Vi körde med två par oxar (spann) och slipade plogbillen var middag. Två man körde oxspannet och en skötte ploget. Det gick som vanligt men han som skötte ploget ropade stanna, det var nåt som slog ner i fåra. Då vi gick fram till ploget såg vi en stor mängd större silvermynt och rester av en tekanna de förvarats i. Kannan hade varit rund nedtill med avsmalnande hals och försedd med fällock. Ekollonliknande fästen hade fasthållit locket. 280 större silvermynt och 4 hängsmycken av silver var i kannan. Äldsta myntet kunde dateras till Erik av Pommern 1396 - 1439. De yngsta från Gustav Vasa 1521 - 1560. Mynten, silversmyckena och resten av tennkannen blev hembjudna staten och ersättning utbetalades till upphittaren. Hur kan en sådan stor mängd silvermynt och smycken kunnat hamna i denna sankmark utan någon som helst markering och ligga så grunt omkring 400 år? Kan det ha varit stöldgods? Eller kan det ha hänt nåt under de krigshanlingar på 1540-talet eller vid årsskiftet 1567-68? Det är känt att danskarna bortförde det förnämliga altarskåpet och skrudarna från Vikingstad kyrka. Då något kyrksilver ej kunde hittas brändes prästgården Berga ner. Det var en orolig tid då de danska ryttarna jagade folket ute i byarna.

(Anm. Fyndet förvaras på Nationalmuseum)

Ordförande	Kent Sigedal E-mail: kentsi@algonet.se	Gustad Skattegård Mobiltn: Mimergatan 21	218088 0708 - 540500 812 14
Vice Ordförande	Ingemar Carlsson	Torsgatan 12 A	816 06
Kassör	Maria Hultgren	Gunnorp Bäckgård	850 35
Sekreterare	Mary Kindgren	Odengatan 21	803 04
Studieorg.	Inga Jacobsson	Våghusgatan 20	804 61
Intendent	Owe Lantz	Sälggatan 5 C	805 45
Kulturombud	Kerstin Trygg E-mail: kerstin.trygg@telia.com		
Ledamot	Karl-Göran Johansson	Västergårdsgatan 14	806 34
Ledamot	Torgny Brinkby	Gunnorp Västergård	850 14
Suppleant	Maj Johansson	Västergårdsgatan 14	806 34
Suppleant	Roland Hultberg	Bifrostgatan 5	806 07
Suppleant	Håkan Wiktander	Sörstad Hagbyggnaden	850 23
Suppleant	Nils-Magnus Nilsson	Kvarstad Ekbacken	814 94
Suppleant	Anette Sigedal	Gustad Skattegård	218088

Vårlek i månljusa nätter

I trollskogens djup
 från källsprångets rot
 lunkar vårbäcken fram
 med sin krokiga gång
 under furor och gran
 under slyen och häng
 mellan stenar och prång
 och med vaggande gång
 drar den fram
 med sin värliga sång

Som silverklang
 faller dess toner
 genom trollskog och glänt
 ekar vågornas pränt
 när de smeker och vänslas
 med stenar och slänt
 och slyen och stam
 leker strängarnas roll
 med skuggor
 i månljusa nätter

Då dansas det älvdans
 Kring stammar och snår
 Och Näcken för stråken
 över skuggornas bro
 och skvalpstänket glänser
 kring älvslöj och fé
 och chimär utav glans
 över månskenets dårskap
 som bleknar
 när dagningen gryr

TOMTENISSAR OCH OTYGI VIKINGSTAD

Upptecknat för Östgöta-tidningen 1939 av
 Arne Asplunder efter
 Smeden Johan Johansson i Gustad.

"Inte för att ja' ä' nå'n historieberättare
 precis, men allti' kan ja' väl tale om nåre
 paschaser, som far min berättet för mej,
 å en del sôm ja' ha' vatt mä ôm sjäilver.

- Dä hände ôfte, att far min talade ôm att
 han hade hört hinjakta, när han geck hem
 ifrå' arbetet på kvälla.

Ja' tvivlede nog aldri på't för far min
 brukeda aldri ljuge, men si rikti't
 övertygeder ôm att dä va sanning, dä vart
 ja' en kväll när ja' geck hem ifrå' trösket
 i Sköllsta.

Ja' to' vägen rätt över Sköllstaskogen,
 för dä skulle bli närmre, å si, rätt sôm dä
 va' , så feck ja höre ett förskräkli't
 oväsen komma farenes genôm skogen.

Å då försto' ja' mädäsamme, att dä va'
 hinjakta sôm va' ute.

Ja' hördena komme allt närmre. Å så for
 ho' över gårdsgåln ve stäta', sôm ja'
 nyss hade gått över.

Nu ä' det bäst att va' på si' vakt, tänkte
 ja' , å feck tag på en grover knölpåk. Men
 ja' behövde aldri använd'en, för jakta la'
 å ått ett annat håll.

Östen Allert

- Far min har också berättat om den där drängen i Gusta, som skulle gå te näcken å läre sej spele. Han va´ så kavater, när han knallede iväg neråt åna framemot kvällninga mä fiolen unner armen, men han va´ rätt så bleker om snytet när han kom hem igen å taledede om, att näcken hade kommet öpp å fråg´en, om han ville ha fiolen stämder ätter fing´ra eller om han ville ha fing´ra stämnda ätter fiolen.

Drängen trodde att näcken hade tajt fiolen för ti´ å evighet, men di hitte´n allt da´n därpå på åkanten.

- Spöke å tocke otyg kan förekomme i många skepnader å olika variationer. En môra, när far min skulle tänne öpp i smefyr´n. Så fanns dä inga planer å få´t te brinne.

Dä va´ nått otyg, som kvävde ellen, så fort han försökte. Då to´ far min e´ trästicke, för si ho´ brann. Å lyste säj ikring i smedja, å då feck han se en stor katt, som satt i ett hörn å så ´ besynnerli´er ut.

Då försto´ far min att dä va´ katten, som släckte ellen för´n i fyr´n, å han feck tag i e´ stor slägge å skulle drämme katten i skallen mä, men si då hände dä unnlie, att när han skulle te å slå katten i skallen så vart armen liksom förlamader på´n. Å han förmådde inte lyfte slägga ifrå´ gôlvet en gång.

- Ja, dä va´ nått otyg mä den katten, dä ä´ då säkert dä.

Å like dant va´ dä mä den där grisesona, som så många mänsker mötte på far mins ti´.

Den mötte far min i Sköllsta allé en gång, när han hade vart borte å skott häste.

Rätt som de va´, när han geck där, så feck han si e´ stor so mä en fasli´ masse smågrise ätter sä komme på vägen. å låte dä store följet passere.

Nu ska ja´ i alle fall inte hålle ur väjen för dä, tänkte far min, som hade hört tal´s om spösona förr, å så geck han mitt i väjen.

Män si, tro inte att grisesona mä sitt store följe ändede kurs för dä inte. Ho´ bare geck på ho´.

Då to´ far min å slo´ hammar´n i förskinnet så dä smällde omét å trodde, att han skulle skrämme´na på dä sättet, men inte ett tecken te rädsle vise ho´, å när han säna skulle försöke å slå´na i huv´et mä hammar´n, så förmådde han inte röre armen.

Dä vart te snällt gå ner i diket dä,

- Lagålsnisse feck ja´ göre bekantskap mä på den ti´n ja´ va´ stalldräng.

Dä va´ en påpasslig gynnere, som en kunne ha stor nytte å.

Om en skötte sä väl mä´n. Mej väckte han regelbundet var môra klocka´ halv fem, å vart dä nå´t djur sjukt i stallet unner natta så kom allti lagålsnisse å körde öpp en.

Män si´n feck ja aldri göre."